

DETI UTEČENCOV V ŠKOLÁCH - PRVÉ KROKY A PRINCÍPY

Deti utečencov, ktoré možno začnú navštevovať vašu školu sa nachádzajú v situácii, o ktorej ešte pred pár dňami či týždňami netušili, že sa môže stať. Museli svoj domov opustiť zo dňa na deň a ocitli sa v krajine, o ktorej mnohé z nich nikdy ani nepočuli. Môžu zažívať traumy a byť vo veľkom strese z toho, že rýchlo opustili svoje domovy.

Ak začnú navštevovať školu, minimálne v prvých dňoch a týždňoch je samotný vzdelávací proces tým najmenej dôležitým aspektom. Deti potrebujú byť v kolektíve svojich rovesníkov, ich rodičia (matky) môžu mať veľa povinností s vybavovaním dokladov a škola môže byť pre dieťa bezpečným priestorom aspoň na určitý čas dňa. Môžu sa na chvíľu sústrediť na iné veci ako traumy z vojny a odchodu.

Je nepravdepodobné, že veľa detí bude vedieť alebo rozumieť po slovensky. Preto zapájanie do klasického vyučovacieho procesu bez predchádzajúcej adaptácie nebude prakticky možné. Ak škola má takú možnosť, ideálne je zapojiť iných dospelých (učiteľov, rodičov, dobrovoľníkov), ktorí hovoria ich materinským jazykom a budú škole nápomocní.

Od detí sa nedá očakávať, že budú pôsobiť „vd’ačne“ alebo budú prejavovať šťastie, že sú v novej krajine. Ich prejavy môžu byť veľmi rôznorodé - od nervozity, cez úplnú uzavretosť, až po agresivitu. Vnímajte prosím, že všetky tieto prejavy sú v danej situácii normálne a sú prejavom šoku zo situácie, v ktorej sa nachádzajú. Neodvodzujte z ich správania žiadne závery a skúste ich situáciu pochopiť.

Teraz sú v situácii, kedy sa budú konfrontovať so školou (ale aj inými prostrediami), kde nikoho nepoznajú a kde sa hovorí jazykom, ktorým nehovoria. Všetko je pre nich nové a cudzie.

***Pocit, že sú v škole vítané a že do nej
zapadajú, je najdôležitejší!!!***

Kontakt: Elena Gallová Kriglerová (kriglerova@cvek.sk), 0908 715 419
Alena Holka Chudžíková (chudzikova@cvek.sk), 0944 156 858

PRE DETI BUDE V PRVÝCH CHVÍĽACH NAJUŽITOČNEJŠIE, AK UČITELIA A ŠKOLY BUDÚ:

1. Rešpektovať ich právo na obdobia ticha (ktoré môže trvať niekoľko týždňov a mesiacov), keď nebudú chcieť hovoriť o situácii, ktorú zažili
2. Ak budú mať možnosť sa citlivo porozprávať s niekým, kto ich vypočuje (súkromne a nie pred očami iných detí, aspoň na začiatku)
3. Ak budete ich meno vyslovovať dôsledne a správne
4. Ak ich v prvom kroku naučíte základné pojmy na orientáciu v škole (WC, kniha, lavica, a iné)
5. Ak ich zoznámite s areálom školy a miestami, ktoré budú navštevovať
6. Ak budú mať možnosť čo najviac v škole počúvať svoj rodný jazyk
7. Ak im umožníte stretávať sa a byť v každodennom kontakte s inými deťmi, ktoré hovoria ich jazykom
8. Zabezpečte im všetky školské pomôcky a iné veci, ktoré budú potrebovať

VYTVORENIE ATMOSFÉRY V ŠKOLE, KDE SA BUDÚ DETI CÍTIŤ VÍTANÉ A HODNOTNÉ

- Bud'te citliví na ich náboženské a iné špecifiká, nepotláčajte ich
- Povzbudzujte deti, aby hovorili vlastným jazykom všade tam, kde je to možné a vhodné
- Používajte rôzne znaky, symboly alebo nadpisy, ktoré sú univerzálne známe alebo tieto nápisy preložte do jazyka, ktorým deti hovoria

ORGANIZÁCIA TRIEDY

- Spájajte detí utečencov s inými deťmi, aby sa čím skôr prirodzene začali učiť jazyk
- Umožnite im nosiť do školy hračky, knižky, fotky, ktoré sú im blízke
- Vytvárajte diskusie s ostatnými deťmi o spoločných záujmoch, ale aj o tom, ako zvládajú zmeny, ťažšie situácie v živote (vyhnite sa ťažkým témam ako vojna)
- Objavujte spolu s ostatnými deťmi možnosti vizuálnej, neverbálnej formy komunikácie- ako je reč tela, výrazy tváre a podobne
- Dávajte prednosť interaktívnym aktivitám, ktoré upevňujú spoluprácu medzi deťmi
- Používajte hračky, bábiky, jedlo a iné „každodenné veci“ ako učebné pomôcky